

Starbucks: Is it Kosher?

Part I

Show# 23 | June 13th 2015

פרי חדש יורה דעה סימן קיב ס"ק יז

ואותן נילו"ש כו'. וכן כל דבר שבלילתן עבה ויש בהם תואר לחם, אף על גב דיש בהם דבש ובשמים הרבה כפת הבאה בכיסנין, הואיל ואי קבע סעודה עלייהו מברך המוציא אזלינן בתר העיקר ודינו כפת כסברת ה"ר יחיאל [ביצה טז, ב תוספות ד"ה קמ"ל] שהביא הב"י בסימן קי"ג [עמוד יח ד"ה כתב האגור], וכן פסק בתורת חטאת כלל ע"ה דין י"ב ע"ש: כתב הר"ש בר צמח [תשב"ץ חלק א סימן פט] הביאו הב"י בסימן קי"ג [שם ד"ה כתב הר"ש] דמיני מתיקה שעושין הגוים מסלת ודבש דדובשא עיקר וסלת לדבוקי בעלמא ושכדין נהגו בהם היתר אלא שבעל נפש יחוש לעצמו ע"כ. וגם הריב"ש בתשובה בסימן כ"ח התירן משום שהדבש עיקר. ולפי זה אין מברכין על אלו מיני מתיקה בורא מיני מזונות אלא שהכל. ולי נראה דהני מיני מתיקה מברכין עליהם בורא מיני מזונות ומעיקר הדין אסירי משום בישולי גויים: וזה שנים שנשאלתי על המלב"ן שעושין בחברון תוב"ב דהיינו שלוקחין תירוש ומרתיחין אותו על האור ומערבים עמו קמח ומתעבה והתירוש מרובה על הקמח מה מברכין עליו. והעליתי בראיות דכל שאינו עושהו אלא לדבוקי בעלמא הוי טפלה ומברכין על העיקר, אבל סתם קמח שמימין בו אחד ממיני המשקין כיון שמלבד ממה שמדבק ומקפה התערובת מכשירו ומתקנו נמי לאכילה, א"כ מסתמא הקמח שניתן בתערובת זה אדעתא דהא והא ניתן ומברך עליו בורא מיני מזונות. ומכח זה העליתי שהמלב"ן ראוי לברך עליו בורא מיני מזונות. וכך העידו על הרבנים לקדושים אשר בארץ המה שהיו בחברון שהיו מברכים עליו בורא מיני מזונות. וכבר הארכתי בראיות להוכיח כן ודחיתי מה שנראה הפך מזה. וא"כ בנידון דידן נמי נראין הדברים שקמח זה עשוי לדבק ולתקן ולהכשיר ג"כ הדבש לאכילה וצריך לברך עליו בורא מיני מזונות ויש בו משום בישולי גויים. זה הכלל כל דבר שמברכין עליו בורא מיני מזונות אם כשקובע סעודה עליו מברך המוציא וברכת המזון דינו כפת ובמקום שנהגו היתר בפת של גוים גם זה מותר, ואם הם דברים שאפילו בקביעות סעודה עליהם אינו מברך המוציא וכמו המיני מתיקות שכתבתי יש בהם משום בישולי גוים. ואם הם דברים שאע"פ שיש בהם קמח אין מברכין עליהם בורא מיני מזונות א"כ קימחא הוי תפל ואין בו משום בישולי גוים. וכן כתבו התוספות [עבודה זרה] בפרק אין מעמידין דף ל"א ע"ב [ד"ה ותרוייהו] דאין לאסור שכר של תבואה משום בישולי גוים דכי היכי דהתבואה בטלה לגבי המים לענין ברכה דשהכל נהיה בדברו הכי נמי היא בטלה לענין איסור בישול. ומהך טעמא יש להתיר הקאו"י והגיקולאט"י של גוים וכמו שכתבתי לקמן בסימן קי"ד ס"ק ו' ע"ש: כתב הריב"ש בתשובה סימן כ"ח דלכולי עלמא כל שבלילתו רכה ונאפה על ידי משקה כגון הני

סופגני דידן לאו נהמא הם ואסורים משום בישולי גוים ואפילו מן הנחתום ע"כ, וע"ש. וכן כתב הרמב"ם בפרק (ה') [יז] מהלכות מאכלות אסורות [הלכה יח] ע"ש:

פרי חדש יורה דעה סימן קיד ס"ק ו

יש מתירין בשכר של דבש ותבואה כו'. לא נמצא לשום מחבר שיתיר בהדיא שכר של תבואה, אלא שהמרדכי [עבודה זרה רמז תתיט] כתב בשם אבי העזרי [ראבי"ה סימן אלף ס] דשכר שלנו אין בו משום חתנות, וביאר בב"י [עמוד כב דיבור ראשון] שטעמו משום דסתם שכר שבתלמוד הוא של תמרים, אבל לא של מינים אחרים, ולפי זה לשון ההג"ה אינו מדוקדק דמשמע דדוקא בשכר דבש ותבואה מתירין, וליתא דהוי ליה למימר שבכל שכר מתירים חוץ משכר תמרים, ומכל מקום סברא זו אינה מחוורת כלל, חדא דהא בגמרא [שם לא, ב] שכר סתמא קאמר משמע דכל מין שכר אסור, ועוד שהרי רב פפא מוכר שכר תמרים הוה כדפירש רש"י בסוף פרק כיצד מברכין [ברכות מד, ב ד"ה סודני] ובגמרא אמרינן דרב פפא מפקי ליה אבבא דחנותא ושתי ועל כרחך זה מין שכר אחר שלא היה לו אלמא דכל מין שכר אסור חכמים משום חתנות, וכן דעת כל הפוסקים. ולפי זה המיקל בשכר של תבואה עובר על דברי חכמים וראוי לגערה שכל מין שכר אסור, אבל משקין של שאר פירות מותרים וכמו שכתבתי [ס"ק א] לדעת הרמב"ם: ועל פי זה מותר לשתות הקאו"י בבית העכו"ם שאע"פ שאינו נאכל כמות שהוא חי ועולה על שלחן מלכים, מכל מקום אינו עשוי ללפת בו את הפת וא"כ לית ביה משום בישולי גוים. ומהך טעמא גופיה יש להתיר מין משקה אחר שנקרא גיקולאט"י בלע"ז שאף שמקצת בני אדם מלפתים בו את הפת, מכל מקום רובא דעלמא שותין אותו בלא ליפות פת. ובלאו הכי יש להתיר בין הקאו"י ובין מין זה של גיקולאט"י דכי היכי דבטל הפרי לגבי המים לענין ברכה, דהא לא מברכין עלייהו אלא שהכל, הכי נמי בטל לענין איסור בישול, וכמו שכתבו התוספות בפרק אין מעמידין [עבודה זרה לא, ב ד"ה ותרוייהו] גבי שכר של תבואה וכתבתיו לעיל בס"ק ב' ובסימן קי"ב ס"ק י"ז ע"ש, וכן עמא דבר:

שו"ת שבט הלוי חלק ב סימן מד

בשתיית קפה של גוים בזמן הזה, ואם יש הבדל בין קפה סתם לנס קפה

בענין שתיית קפה של גוים אם יש בו איסור בשול עכו"ם בזמן הזה, ואם יש הבדל בין קפה סתם לבין נס קפה. הנה בעצם השאלה כבר דברו בו הרבה, וראש המדברים בזה הגאון פר"ח סימן קי"ב ס"ק י"ז ובסימן קי"ד ס"ק י"ז ושם כתב להתיר מתרי טעמי חדא דאעפ"י דעולה עש"מ ואף על גב דאינו נאכל כמו שהוא חי מכ"מ כיון דאינו ללפת הפת אינו באיסור בשול גוי, ועוד דכמו שכ' תוס' ע"ז ל"א ע"ב דכי היכי דבטל התבואה למים לענין ברכת שהכל ה"נ לענין בשול גוי. וזה הטעם שייך נמי לענין קפה זה דעת הפר"ח.

וזקני הגאון פנים מאירות ח"ב סי' ס"ב חולק עליו דאי משום דאינו ללפת הפת כ' דהפר"ח בזה לדעתו אזיל שכ' בסימן קי"ג לחלוק על מש"כ הטור והשו"ע דגם לפרפרת שייך בשול גוי, ועיקר טעמו משום דבגמרא איתא ללפת הפת אבל אנן קיי"ל כהשו"ע ואסור גם לפרפרת, וכן מצאתי במאירי ע"ז ל"ח ע"א כ' דללפת הפת היינו

אף לפרפרת, וכן כ' דיש שאינם גורסים כלל ללפת הפת בגמרא ועכ"פ פשיטא דאין לזוז בזה מהשו"ע דגם לפרפרת שייך בשול גוי וכדעת זקני הפמ"א, וטעם שני של הפר"ח עפ"י מש"כ תוס' דכי היכי דבטל למים לענין ברכה בטל למים לענין בשול גוי, והפמ"א טוען עליו דהב"ח כתב דאין טעם זה עיקר בתוס' דהא לענין ברכה אעפ"י שיש כזית בכדי אכ"פ אעפ"י כ מברך שהכל והטעם מפני שנשתנה מברייתו ואין התבואה בעין וכ"ז לענין ברכה אבל לענין בשול גוי סו"ס מבושל על ידו, אלא עיקר ההיתר הוא טעם שני שבתוס' מפני שאינו עולה על שולחן מלכים, משא"כ קפה דעולה עש"מ יע"ש.

וביאור הדברים נראה עפ"י מש"כ הב"ח עצמו באו"ח סימן ר"ד לת' דמ"ש שכר דאעפ"י שנכנס טעם הפירות אינו מברך ברכת הפרי אלא שהכל, ואלו לענין שאר פירות שבשלם במים כתב הרא"ש דמברך ברכת הפרי עצמו וכתב הב"ח דאפשר דשאני פירות שנתבשלו דטעם פירות עצמן נכנסו במים ובשתייתן טועם טעם הפרי אבל בשכר תמרים ותבואה אין טעם התמרים והשעורים נרגשים בשתי' כלל אלא טעם אחר לגמרי, ועיין מג"א סי' ר"ד ס"ק ט', וא"כ שפיר כתב הפמ"א דכ"ז לענין ברכה, אבל לא שייך כלל זה לענין בשול גוי דסו"ס נתבשל ואהני לי' בישולא, ובאמת גם במאירי ע"ז ל"א כתב רק תי' התוס' בשביל דשכר אינו עולה עש"מ ולא כתב כלל אידך תי' וזה כדברי הפמ"א, איברא בזמן הזה גם שכר עולה עש"מ, וא"כ אין לנו טעם מספיק להתיר, דבטל גבי מים מדחה הב"ח והפמ"א, וגם עולה עש"מ, כאשר העיר הב"ח ריש סימן קי"ד.

איברא הט"ז ריש סימן קי"ד ושאר הפוסקים שם העתיקו דוקא טעם משום דבטל למים ולא אידך טעמא, וי"ל דלדידהו דנהי דודאי אין דין ברכה דומה לגמרי לבשול גוי וכנ"ל, מ"מ אנן מדמינן עצם הסברא של כאן לשם שחלק המים הוא העיקר, ועדיין צ"ע בזה.

ובש"ך ריש סימן קי"ד העתיק ב' תי' התוס' וכתב בסו"ד ומש"כ הב"ח כאן לא ירדתי לסוף דבריו, ולא פי' לנו הש"ך מה עיקר השגתו בזה על הב"ח, ונראה דהנה הב"ח כתב שם טעם חדש להתיר שכר משום בשול גוי, דהעיקר דלא גזרו על השכר כלל כשגזרו על השלקות וטעמא כמו שכתב הרשב"א בתו"ה בית ה' דלא שייך בי' חתנות כולי האי דלא מזמני עליה וליכא קרובי דעתא כולי האי ובי"ד נמי לא גזרו עליו אלא ישראל קדושים אמרו שינהגו בו איסור בבתיהם של גוים להרחקה יתירתא מבנותיהן וכו' יע"ש.

והדברים ודאי תמוהים דזה שכתב הרשב"א דאין בו קרובי דעתא היינו שבא הרשב"א ליתן טעם למה לא גזרו על שכר במיוחד כמו שגזרו על יינם במיוחד, ובזה ודאי מהני טעמא דרשב"א ועיין בתוס' שם ל"א ע"ב ובראשונים, אבל לענין בשול עכו"ם דכולל אלפים נושאים כל דבר שאינו נאכל כמו שהוא חי ועולה עש"מ בין דיש בו קרובי דעתא בין לא א"כ גם שכר לא גרע מהם להיות נכלל בכלל הגזירה דבשול עכו"ם הכללי, והרבה מן הדברים שאנו אוסרים משום בשול גוים שיש בהם הרבה פחות אקרובי דעתא משכר והם אסור משום בש"ג, וא"כ ע"כ טעם היתר שכר כמש"כ תוספות, וכיון שכתבנו דבזה"ז גם שכר עולה עש"מ כמש"כ הב"ח, א"כ עיקר סמיכתינו שוב רק על התי' שבתוס' דבטל גבי המים, וא"כ ה"נ לענין קפה.

וראיתי בח"ס ע"ז ל"א ע"ב אחרי שהביא דברי הב"ח הנ"ל שאין תי' זה עיקר בתוספות דבטיל לגבי מים משום דשאני לענין ברכה דמשום דנשתנו השעורים מברך שהכל, וכתב הח"ס ואפשר שצדקו דבריו בשכר שעורים דהשעורים עצמם נמוחים במים ויצא כל כחם בבישול אבל מ"מ הקפה שהתיר הפר"ח סי' קי"ד בודאי מותר מטעם זה שגרעיני הקפה אינם נמוחים במים רק קליטת טעם בעלמא ולית בי' משום בשול נכרים משפחת גויה בבית ישראל א"נ במתאכסן בבית גוי ושותה עמו קפה בסתם כלים שאינם ב"י וכו' ודלא כתשובת פמ"א ח"ב סי' ס"ב עכתו"ד החתם סופר.

ובאמת קצל"ע דהסכים דעת קדשו של הח"ס להב"ח ביסודו א"כ היתר שכר בזה"ז ע"כ משום סברת הב"ח עצמו כנ"ל דהא אין לנו טעם אחר כיון דבזה"ז עולה עש"מ וכבר כתבנו דהש"ך דחי לה בשתי ידיים. ומ"מ מולד לנו מדברי הח"ס חומרא לענין שתיית נס קפה של זמן הזה דבזה מערבים גם גוף הקפה עצמו ואין כאן רק נדון של קליטת טעם כאשר הי' בימי הח"ס, וכן בעשיית טורקישן קפה יש בו יותר מקליטת טעם בעלמא ולהח"ס הנ"ל גם להפר"ח המקיל כה"ג אסור.

ועדיין יש לעיין בזה לענין קליית פולי הקפה עצמו, או פעולת הבישול של קיטור לעשות הנס קפה כדרך שעושין היום בבתי החרושת, וראיתי בס' שדי חמד ריש מערכת בשול גוי דהביא פוסקים דמחמירים לומר דקליית הקפה עצמו כבר אסורה משום בשול גוי אעפ"י שעדיין לא בשלם והם עדיין פולים יבשים, ובס' דרכי תשובה ריש סימן קי"ד תמה עליו דאין הפולים נאסרים כיון שבדרך זה אין עולין על שולחן מלכים וגם אינם נאכלים כלל במצב זה, יע"ש.

ובאמת כדעת הדרכי תשובה נראה דהי' דעת כל גדולי ישראל שדנו לענין בשול קפה עצמו בבית משתייהם ומכלל דבריהם נשמע להדיא דמשום קליית הפולים אף על גב שמעולם היו עושין כן לפני הבישול לא היו אוסרים, וכן נשמע מדבריהם חומרא דהגם שהפולים כבר נקלו או נתבשלו באש מכ"מ לא היו דנין בו דין אין בשול אחר בשול או אחר צלי' לולא שהי' להם נמוק הגון על היתר בשול הקפה עצמו.

וא"כ בנס קפה אעפ"י שנתבשל כבר בבית חרושת עד שנעשה אבק הקפה מ"מ זה לא יושענו להתיר הבישול של אח"כ דאסור לפי טעמו של הח"ס וכאמור למעלה, ואעפ"י שיש לי ללמד זכות על אלה המקילים בזה דלית להו חידושו של החת"ס שהוא עפ"י דעת הב"ח שדחה דברי התוס', רק נקטו להו פשטות דברי התוס' משום דבטל להמים וזה שייך גם בנס קפה, מכ"מ הואיל והדבר יצא מפי הח"ס כל בעל נפש יחמיר עצמו בזה, וכיו"ב לענין נס תה בזמן הזה. והנלענ"ד כתבתי.

ט"ז יורה דעה סימן צא ס"ק ב

אסור לכתחלה כו'. כתב רש"ל פ' כ"ה סי' מ"ד ולפ"ז לא יפה עושין ההולכי דרכים שאוכלים הרינג"ש מלוחים על כלי הכותיים שהרי צריך הדחה אחר שמונח עליהם וכ"ש שלא יפה עושים אותם הקונים מיני קשואים מלוחים שקורין אוגרקי"ש עם מי המלח ואוכלים בקערה שלהם שהרי אפי' הקשואים צריכים הדחה אם הושמו בקערה

שלהם וא"כ המי המלח דלא שייך בו הדחה נאסרה כולה עכ"ל. ובת"ח כלל י"ז [ד"ד] כ' ושעת הדחק כגון שנתאכסן בבית עובד כוכבים כדיעבד דמי עכ"ל:

שו"ת אגרות משה אורח חיים חלק ב סימן מ

ובדבר אם מותר לאכול ברעסטאראנס שמכינים שם רק מאכלי חלב אבל הם של אנשים מחללי שבת, הנה אף שם אפשר להיות כמה מאכלות אסורות כדגים טמאים, וגם השומן שמטגנים בהם אפשר שהם מבהמות אסורות ונבלות, וגם גבינות אסורות, ויש גם דברים שאסורים משום בשולי עכו"ם, ולכן אף ליכנס לשם לאכול דברים הידועים שאין בהם שום חשש איסור יש לאסור מפני מראית עין וחשד. אך אם הוא רעב ביותר שמצטער טובא ואין שם מקום אחר לאכול יכול ליכנס לשם לאכול דברים הידועים למותרין, אבל צריך שיהיה בצנעא דבמקום צערא ופסידא לא גזרו רבנן כדאיתא בכתובות דף ס'. והיינו שלא יהיו מבחוץ מכיריו, דלפני אלו הנמצאים בפנים הרי יראו שלוקח רק דברים הידועים למותרים. ואם יש שם מבחוץ מכיריו צריך לומר להם שמצטער טובא ולכן נכנס לשם ליקח דבר הידוע למותר. אבל בלא מצטער טובא אין ליכנס לשם כלל. ידידו מוקירו, משה פיינשטיין.

רמ"א יו"ד סימן פז סעיף ג

הגה: ונהגו לעשות חלב משקדים ומניחים בה בשר עוף, הואיל ואינו רק מדרבנן. אבל בשר בהמה, יש להניח אצל החלב שקדים, משום מראית העין כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו לענין דם.

ט"ז יורה דעה סימן פז ס"ק ד

כמו שנתבאר לעיל סימן ס"ו גבי דם. בד"מ [סס' ס"ו] ות"ח כלל ס"ב כתב שרש"ל למד מדם דגים לאסור לאכול בשר עוף בחלב של שקדים א"כ הניחו משקדים אצלו משום מראית עין ודחה דבריו שאין ראייה מדם שמצינו בו איסור כרת משא"כ בבשר עוף בחלב שהוא דרבנן ואפילו בבהמה אינו אסור אלא דרך בישול דוקא הלכך לא חשו בזה למראית עין ע"כ ואף כי דברי רמ"א נכונים וכבר נתפשט המנהג כן מ"מ נראה שיש להניח לכתחלה שקדים גם אצל בשר עוף אלא במקום שאין לו שקדים אין לאסור בשביל זה האכילה דכל מאי דאפשר לן לתקוני מתקנין ותו דלא גרע מחלב אשה דבסמוך שחשו למראית עין אבל באם אין לו שקדים אין לאסור האכילה בשביל זה כמו בחלב אשה בסמוך וכן משמע לשון רמ"א שכתב יש להניח כו' דמשמע כדיעבד או שא"א להניח לא מעכב האכילה בשביל זה:

שו"ת יחיה דעת חלק ג סימן נט

שאלה: האם מותר לשתות חלב סינטטי העשוי מצמחים, מיד לאחר ארוחה בשרית, או יש לאסור משום מראית העין, פן יחשדו הרואים ששותה חלב ממש אחר מאכלי בשר?

תשובה: לכאורה היה מקום לומר שלא אסרו חכמים משום מראית העין אלא כשעושה דבר שאפשר לחשוך בו שעושה איסור מן התורה, אבל כאן בנידוננו שאפילו אם יחשבו שהוא שותה חלב ממש אחר בשר, כיון שהאיסור אינו אלא מדברי סופרים, וכמבואר במסכת חולין (דף ק"ד ע"ב), שלא נאסר מן התורה אלא דרך בישול, שמבשל בשר בחלב ביחד בכלי ראשון, ואוכלם, שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו. באופן שכזה יש לומר שאין לחשוש לאיסור משום מראית העין. אולם חילוק זה נסתר מהגמרא (שבת ס"ד ע"ב) שאסרו חכמים להוציא בהמתו בשבת בזוג שעליה, כלומר פעמון, אף על פי שהוא פקוק וסתום, מפני הרואים שיחשדוהו שמוציאה לשוק כדי למוכרה. והרי כל האיסור של מקח וממכר אינו אלא מדברי סופרים, גזרה שמא יכתוב, וכמו שפירש רש"י (ביצה ל"ז ע"א). ואף על פי כן אסרו משום מראית העין, וכן מבואר בתוספות כתובות (דף ס' סע"א), שאפילו דבר שאיסורו רק מדרבנן אסרו בו חכמים מפני מראית העין, ואמנם הרמ"א בהגה (יורה דעה סימן פ"ז סעיף ג') כתב שמותר להניח בשר עוף בתוך חלב שקדים ולאכול, ואין לחשוש בו משום מראית העין, כיון שבשר עוף בחלב אינו אסור אלא מדרבנן, שנאמר לא תבשל גדי בחלב אמו, יצא עוף שאין לו חלב אם, אבל להניח בשר בהמה בתוך חלב שקדים יש לאסור משום מראית העין, ולכן יש להניח שקדים אצל החלב, כדי שיכירו וידעו שאין זה חלב ממש. אולם הגאון רבי יששכר בר איילנברג בשו"ת באר שבע (סימן י"ז) כתב לחלוק על דברי הרמ"א, והעלה לאסור גם בבשר עוף משום מראית העין. וכן הסכים עמו השפתי כהן. וכן העלה הטורי זהב. וכן הסכימו אחרונים רבים.

אלא שהגאון בעל פרי חדש יצא לישע סברת הרמ"א, שבאמת מעיקר הדין אין לנו להוסיף על מה שנאמר בתלמוד לאסור משום מראית העין, כי אין לנו לחדש גזירות מדעתינו, שאם כן בואו ונאסור לאכול בשר חיה בלא ניקור החלב, כדי שלא יחשדוהו שאוכל בשר בהמה עם חלבו. וכן כיוצא באלה. ולכן די לנו לאסור בשר בהמה עם חלב שקדים, אבל בשר עוף בחלב שקדים שהוא מדרבנן אין לאסור ע"כ. גם הגאון רבי יהונתן אייבשיץ בספר כרתי ופלתי הוסיף נופך לקיים דברי הרמ"א, שלא גזרו חז"ל משום מראית העין אלא כגון שתיית דם דגים שכנסו בכלי, כמבואר בכריתות (כ"א ע"ב) שאין הדבר מצוי, והרואה לא יתלה שזהו דם דגים, אלא יחשוב שהוא דם בהמה ועוף שאסורים, וכן חלב אשה הכנוס בכלי אינו מצוי, ואם יאכלנו עם בשר יחשדוהו שאוכל בשר בחלב, כמו שכתב הרשב"א בתשובה חלק ג' (סימן רנ"ז), ולכן חששו לאסור משום מראית העין, אכל חלב שקדים שהוא מצוי ורגילים לבשלו עם בשר, והוא מוטעם מאד, אין לחוש בו משום מראית העין, ועוד שחלב שקדים לא נקרא חלב, אלא מי פירות, ולא משום שיש לו דמיון לחלב במראהו נאסור לבשל בו חלב, והרי יין אדום מאד דומה לדם ולא נאסר משום מראית העין. ולא אסרו אלא דם דגים הכנוס בכלי, שנקרא דם, אבל חלב שקדים אין עליו שם של דם אלא מי פירות, ולכן אין לנו לאסור משום מראית העין ע"כ. וכיוצא בזה כתב הגר"ש אבוהב בשו"ת דבר שמואל (סימן צ"ב). וראה עוד בישועות יעקב (סימן פ"ד אות ה'). ובשו"ת אדני פז (סימן מ"א). ובספר נוה שלום שולאל בחידושי פוסקים (סימן י"ט) ועוד. ולכן גם חלב סינטטי אינו אלא כדין מי פירות, ואין עליו תורת חלב לאסורו אחר ארוחה בשרית משום מראית העין, וכשם שהתירו הרמ"א והאחרונים הנ"ל אכילת בשר עוף עם חלב שקדים, מפני שאיסור בשר עוף בחלב הוא רק מדרבנן, הוא הדין

לשתיית חלב סינטטי אחר בשר, כיון שאיסור שתיית חלב אחר בשר הוא רק מדרבנן, אין לאסור בזה משום מראית העין. וכן מבואר בכנסת הגדולה (סימן פ"ז הגהות ב"י אות ח'). והעיד שכן המנהג בקושטא לאכול אורז המבושל עם חלב שקדים אחר אכילת תבשיל של בשר, וכן נהגו בפני רבנים גדולים ואין פוצה פה. וכן העיד מרן החיד"א בספר מחזיק ברכה (סימן פ"ז אות ו'). ויש עוד סניף להתיר, על פי מה שכתב הרא"ש (פרק ט' דנדה סימן ז'), שמה שאסרו חז"ל לתפור בגדי צמר או פשתן בחוטי משי, משום מראית העין, זהו רק בזמנם שלא היה המשי מצוי וחששו למראית העין, אבל בזמנינו שבגדי משי מצויים בינינו והכל מכירים ויודעים בהם, אין לחוש לאסור תפירת בגדי צמר בחוטי משי. וכן פסקו הטור והשלחן ערוך (יורה דעה סימן רצ"ח). וכן כאן שהחלב הצמחוני נפוץ, וידוע הוא לכל, אין לאסור בו משום מראית העין. ומשום כך התיר הגאון רבי יעקב גוטליב בשו"ת יגל יעקב (חיו"ד סימן כ"ג) להשתמש בקוקוס טחון הדומה לחמאה, לטגן בו קציצות של בשר, ואין לחוש משום מראית העין, כיון שנתפשט מאכל זה במדינתנו והכל יודעים ממנו, ולכן אין לגזור בזה משום מראית העין. והוא הדין בנידון שלנו, שהדבר מפורסם שקיים חלב צמחוני והוא מצוי לכל דורש. וכבר כתב בתפארת ישראל בכלכלת שבת (אות ל"ד) שאין לחוש לאיסור מראית העין אלא כשיש קצת הוכחה לצד האיסור יותר מלהתיר ע"כ. וכן נתפשט המנהג להשתמש בפסח בקמח מצה אפויה לטיגון ולבישול, ולא חששו למראית העין שיחשבו שהוא קמח דגן. וראה בכנסת הגדולה (אורח חיים סימן תס"א) ובפרי חדש שם. ובברכי יוסף (אורח חיים סימן תס"ג). ובשו"ת בית יהודה במנהגים (דף ק"ח ע"ב). ובספר חכמה ומוסר (דרך חקיקה אות ס"ט). ובטהרת המים שיורי טהרה (מערכת פ' אות ל"ו). ויש עוד להביא דוגמאות מקילות בנידון. וראה להגאון בעל שם אריה בספרו שו"ת ערוגת הבושם (סימן י"ג). ובשו"ת לבושי מרדכי וינקלר מה"ת יו"ד (סימן נ"ח) ועוד. בסיכום: מותר לשתות חלב סינטטי אחר ארוחה בשרית. וכן גלידה מחלב סינטטי לאחר ארוחה בשרית. ואין לחוש בזה משום מראית העין.

מחזיק ברכה יו"ד סימן פז ס"ק ו

ו'. בקשטנדינ' נהגו לאכול אורז שנתבשל בחלב שקדי' ובשמחור' נהגו להניחן על השלחן עם פירור' ומגדנות אחר אכילת תבשילי הבשר גם נהגו לאכול עלי הגפן והכרוב ממולאים בשר עם חלב שקדים וזה מנהג פשוט לפני כמה רבנים ולא ערערו בזה והרב כנה"ג הגהת בית יוסף אות ח' עמד בזה אם אסור מפני מראית העין וצדד כמה צדדים כל שישנו בנותן טעם לקיים המנהג והאריך בזה ע"ש ואפשר לתת עוד טעם להתר דכיון דעל הרוב בסעודות גדולות ועידן חדותא ממיל"ה רווחא ומצהלות חתנים נהגו לעשות אורז בחלב שקדים ומביאין אותם בקערות פורצולאנ"ה או לפחות קערות מיוחדו' ויפות שאין אוכלים בהם בתשיל וגם החלו עולין עם פירות ומגדנות ניכר מאד שהוא חלב שקדים וכמעט הוא ניכר היטב במקומו ושעתו יותר מהנחת שקדים שם והיינו טעמא דרבנן קדישי שתק"ו יחדיו ואינהו מיכל אכלי שקד"ר חכמים. ועל דברת עלי גפנים דאתו ממולא"י בש"ר להם בחלב שקדים יש

טעם להתיר דהמילוי מכוסה בעלים ובעודו בקערה על הרוב אינו ניכר לא בשר ולא חלב עד אשר ישלח ידו ולקח ונותן לתוך פיו ואז ירגיש שהוא בשר עם חלב שקדים ואין צריך שום הכר דכמעט אין כאן מראית העין, ולא אסר הרשב"א בחלב אשה אלא שניכר החלב כאשר עיניך תחזינה במקור תשובת הרשב"א והיא לו נדפס"ה בתשו' הרשב"א ח"ג הנדפסות מחדש סי' נז"ר שכתב וז"ל מסתברא שאסור לבשלו כ"ש לאכלו כל שניכר בו מאותה דדם דגים ומדם שע"ג הככר שאמרו גוררו עכ"ל הא למדת דבניכר אמרה הרשב"א והדבר פשוט:

Dovid Lichtenstein: The message of the Meraglim. Release from our self made prisons

רמב"ם הלכות מלכים פרק ג הלכה ו

כן לא יהיה שטוף בנשים, אפילו לא היתה לו אלא אחת לא יהיה מצוי אצלה תמיד כשאר הטפשים, שנאמר לא תתן לנשים חילך, על הסרת לבו הקפידה תורה שנאמר ולא יסור לבבו, שלבו הוא לב כל קהל ישראל לפיכך דבקו הכתוב בתורה יתר משאר העם שנאמר כל ימי חייו.

תלמוד בבלי מסכת תענית דף כו עמוד ב

בתשעה באב נגזר על אבותינו שלא יכנסו לארץ.

מדרש רבה איכה רבתי פתיחה אות יח

רבי אבין פתח: "השביעני במרוזים", בלילי הפסח של יום טוב הראשון, "הרוני לענה", בתשעה באב. ממה שהשביעני בלילי יום טוב הראשון של פסח, הרוני בלילי תשעה באב לענה, הוי בלילי יו"ט הראשון של פסח הוא לילי תשעה באב, ועל זה היה מקונן ירמיה "איכה ישבה בדד."